

Z kroniki naukowej

SESJA ŚLĄSKIEGO INSTYTUTU NAUKOWEGO Z OKAZJI XXV ROCZNICY POWSTANIA POLSKIEJ PARTII ROBOTNICZEJ

Z okazji XXV rocznicy powstania Polskiej Partii Robotniczej Śląski Instytut Naukowy w Katowicach zorganizował w dniu 23 I 1967 r. sesję naukową, poświęconą roli i działalności PPR na ziemiach Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego. W sesji tej uczestniczyło około dwustu osób. Władze partyjne i państwowe reprezentowali: członek Biura Politycznego KC, I sekretarz KW PZPR w Katowicach, Edward Gierek, oraz członek Rady Państwa, przewodniczący Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach, Jerzy Ziętek. Na sesję przybyła także grupa kilkudziesięciu znanych działaczy PPR oraz byłych członków GL i AL, m. in.: Paweł Targosz, Edmund Rupala, Franciszek Bednarowicz, Tomasz Dobiasz, Józef Zarębski, Alfred Piecha, Jadwiga Lewecka, Paweł Markwiak, Alfred Panic i Piotr Kowalczyk.

Obok naukowców i działaczy społeczno-politycznych z terenu Śląska w obradach omawianej sesji wzięli udział przede wszystkim historycy, a zwłaszcza specjaliści z zakresu najnowszej historii Polski i ruchu robotniczego z ośrodków uniwersyteckich Warszawy, Krakowa i Wrocławia. Na obrady sesji przybyli także przedstawiciele Wyższej Szkoły Nauk Społecznych z Warszawy, Instytutu Zachodniego z Poznania, Instytutu Śląskiego z Opola oraz czechosłowacka delegacja pracowników naukowych Komitetu Historii Partii, który działa w ramach Komitetu Okręgowego Komunistycznej Partii Czechosłowacji w Ostrawie.

Główne tezy dwóch podstawowych referatów, których teksty rozesłane zostały wcześniej uczestnikom sesji, wygłosili obaj ich autorzy: dr Norbert Kołomejczyk, wicedyrektor Zakładu Historii Partii przy KC PZPR, oraz dr Andrzej Szefer, sekretarz naukowy Śląskiego Instytutu Naukowego.

Tytuł referatu dra N. Kołomejczyka brzmiał: *Rola PPR w życiu województwa śląsko-dąbrowskiego w latach 1945—1948*. Referent w zwartej formie podsumował wyniki dotychczasowych badań na ten temat, koncentrując swą uwagę głównie na zagadnieniu organizacji aparatu państwa ludowego i na sprawie zjednoczenia ruchu robotniczego, jako podstawy frontu narodowego i warunku utrwalenia kierowniczej roli partii klasy robotniczej w życiu narodu.

Z kolei dr A. Szefer przedstawił w swym referacie wybrane zagadnienia z działalności Polskiej Partii Robotniczej na Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim. Autor omówił zagadnienie specyfiki terenu śląsko-zagłębiowskiego w okresie okupacji hitlerowskiej, by na tym tle wykazać odmienne, trudniejsze niż w innych regionach okupowanej Polski, warunki działania różnych organizacji antyfaszystowskich przed powstaniem PPR i następnie samej już PPR w jej V Obwodzie, gdzie prowadziła ona walkę zbrojną z okupantem i przygotowywała się do objęcia władzy. W zakończeniu swego referatu dr Szefer scharakteryzował postęp badań nad dziejami PPR, osiągnięty w okresie między XX a XXV rocznicą jej powstania, wysuwając równocześnie dalsze postulaty badawcze.

Oba referaty wywołały duże zainteresowanie uczestników sesji i ożywioną dyskusję. M. in. zabierali w niej głos: doc. dr Henryk Rechowicz, doc. dr Janusz Wojciech Gołębiowski, mgr Adam Kałuża, dr Henryk Rola, dr Ryszard Nazarewicz, dr Józef Bartoś (Ostrawa), mgr Franciszek Serafin, mgr Jan Przewłocki, dr Franciszek Szymiczek oraz dwaj byli działacze PPR: Edmund Rupala i Piotr Kowalczyk.

Podsumowania dyskusji dokonał prof. dr K. Popiołek, stwierdzając m. in., iż dorzuciła ona sporo nowych faktów i ciekawych ujęć zagadnienia, któremu po-

święcona była sesja. Dyskusja ukazała jednocześnie wiele warunków potrzebnych dla uzyskania pełnej syntezy dziejów PPR, a przede wszystkim konieczności prowadzenia tych badań na szerokim, ogólnopolskim tle historii rozwoju i umacniania państwowości ludowej, systemu partii i stosunków politycznych, organizacji masowych, odbudowy gospodarki narodowej, kultury i oświaty, by w ten sposób uzyskać wszechstronny obraz procesu historycznego. Omawiana sesja Śląskiego Instytutu Naukowego stanowiła niewątpliwie poważny krok na drodze do realizacji tego postulatu badawczego.

J. S.

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA W MOSKWIE

W dniach od 21 marca do 24 marca bieżącego roku odbyła się w Moskwie międzynarodowa konferencja naukowa z okazji 50-lecia ukazania się pracy W. Lenina, *Imperializm jako najwyższe stadium kapitalizmu*. Organizatorem konferencji był Instytut Gospodarki Światowej i Stosunków Międzynarodowych Akademii Nauk ZSRR, który przygotował na konferencję obszerny referat pt. *Nauka W. Lenina o imperializmie a współczesność*, charakteryzujący podstawowe prawidłowości i przemiany we współczesnym kapitalizmie. Obrady miały charakter szerokiej dyskusji nad przedstawionymi tezami. Bogata i wnikliwa dyskusja obejmowała szeroki wachlarz zagadnień, koncentrując się szczególnie na takich problemach jak: postępująca monopolizacja życia gospodarczego w krajach kapitalistycznych, narastający interwencjonizm państwowy, skutki rewolucji naukowo-technicznej, współzawodnictwo i wzajemne oddziaływanie obu systemów społeczno-gospodarczych, sytuacja i perspektywy krajów tzw. trzeciego świata, tendencje do internacjonalizacji gospodarki światowej, rola czynników politycznych w rozwoju gospodarczym kapitalizmu, sytuacja i pozycja klasy robotniczej we współczesnym kapitalizmie, tendencje do integracji gospodarczej, charakter cyklu koniunkturalnego itp.

W obradach wzięły udział delegacje z 34 krajów. W skład delegacji polskiej — której przewodniczył prof. dr Sylwester Zawadzki, z-ca sekretarza Wydziału I Polskiej Akademii Nauk — wchodził ponadto z ramienia PAN przedstawiciel Instytutu Zachodniego — dr Zdzisław Nowak i dr J. Rachocki, a z ramienia Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych — doc. J. Prokopczuk i dr W. Grabska. Delegacja polska brała aktywny udział w obradach. W swym wystąpieniu prof. dr S. Zawadzki przedstawił wnikliwą analizę problemów socjalnych współczesnego kapitalizmu w aspekcie doktryny tzw. państwa dobrobytu. Dr Zdzisław Nowak skoncentrował się w swym wystąpieniu na problemach nierównomiernego rozwoju kapitalizmu, cyklu koniunkturalnego i stosunków gospodarczych Wschód-Zachód w aspekcie procesów integracji Europy zachodniej. Dr Janusz Rachocki w swoim wystąpieniu (przekazanym do protokołu konferencji) omówił niektóre zjawiska tzw. socjalnego manewrowania współczesnego kapitalizmu pod naciskiem świata socjalistycznego i ruchu robotniczego, szczególnie uwzględniając programy postępu socjalnego w ramach integracji zachodnioeuropejskiej. Sprawy skuteczności polityki „pełnego zatrudnienia” szeroko omówiła na przykładzie Niemieckiej Republiki Federalnej dr Wirginia Grabska, a aktualne problemy rozwoju państw afrykańskich przedstawił w swym wystąpieniu doc. J. Prokopczuk.

Dyskusja, prezentując nieraz kontrowersyjne poglądy, była bardzo rzeczowa i wnikliwa. Dzięki temu, jak i wzorowemu przygotowaniu organizacyjnemu, konferencja stała się poważnym wydarzeniem naukowym i wniosła duży wkład w marksistowską ocenę współczesnego kapitalizmu. Była ona również niezmiernie pożyteczna z punktu widzenia problematyki badawczej Instytutu Zachodniego, szczególnie niektórych silnie z tą problematyką związanych zakładów, jak i prowadzonej przez Instytut koordynacji badań nad współczesnym imperializmem.

Z. N.